

PRZYODZIANY (38) *part praet pass pf*

przyodziany (31), **przyodzian** (7).

o jasne; w formach złożonych -ân- (17) *OpecŻyw* (2), *RejAp* (5), *KmitaPsal*, *LatHar* (4), *WujNT*, *WitosłLut*, *SapEpit*, *ZbylPrzyg*, *SzarczRyt*, -an- (13) *HistAl*, *RejWiz*, *Mącz* (2), *HistRzym* (2), *KochPs*, *KochJez*, *KochSob*, *PudłFr*, *GórnTroas*, *KochFrag* (2); w formach niezłożonych -ân(-).

sg m N przyodziány (8), przyodziân (5); ~ (*attrib*) -ány (4); ~ (*praed*) -ân (5) *MurzNT*, *BibRadz*, *RejAp*, *RejPos*, *KochPhaen*, -ány (3) *HistAl*, *HistRzym*, *LatHar*. ◇ G przyodziân(e)go (1). ◇ A przyodziânégo (2). ◇ [I przyodziânym.] ◇ f N (*attrib*) przyodziânâ (4), (*praed*) przyodziâna (1). ◇ A przyodziânâ (4). ◇ n N (*praed*) przyodziân(e) (1) *RejAp*, przyodziâno (1) *LubPs*. ◇ A przyodziân(e) (1). ◇ pl N m pers przyodziâni (3). *subst* przyodziâné (4); -é (1), -(e) (3). ◇ A m pers przyodziân(e) (1). *subst* przyodziâné (2); -é (1), -(e) (1).

Składnia dopełnienia sprawcy: przyodzian(y) od kogo (2).

Sł stp s.v. przyodziac, Cn brak, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) i XVIII w. s.v. przyodziac.

1. *Ubrany, odziany; vestitus Mącz* [w tym: *czym* (13)] (20) : *Mącz* 205c; A około onego máyefthatu ftołcow dwádziefciá y czterzy/ á ná onych ftołcoch widziałem dwádziefciá y czterzy ftołfzich fiedzących/ przyodziane ftołami białymi/ á mieli ná głowach fwoich korony złote. *RejAp* 47, 65v, 160v; Y począł myłlic fám w fobie rzekąc: Ieft nie dáleko od tąd iedno kłiążę moy pan rádny/ Poydę ku niemu á powiem iemu the wfyzythkę fwą przygodę/ ábych od niego był przyodziány/ y ná fwoy páłac przywrocony. *HistRzym* 42v; [Jan Chrzciel] Iedno tylko był przyodzian fkorą żwirzęcą á fierfcia wielbładową *RejPos* 13; *KochPs* 67; *Ornat*/ ábo po Lácinnie *caffula*, znákiem ieft páwłoki/ ktorą Pan twoy w domu Piłatowym z pośmiewifkiem ieft przyodziány. *LatHar* 81; [Książdz ieden vbogi ftał wzdychájąc á dziwuiąc fie onym fkarbom/ co gdy Krolá došlo/ pátrząc nań że był nie bárzo przyodziány/ rzekł mu [...]/ nábierz oto fobie co moželz zanieść pieniędzy/ á porátuy chudoby fwey. *PaprHerby* ***2 (*Linde s.v. przyodziac*); W ten czás Choreus przedtym Cibeli doftoyny Kápłan/ w Troiánfkiéy zbroi fłnił fie zdála zbroyny [...]/ ná głowie fzyfzak pozłocony/ Więc fałdy nádętémi fzorc złoty ścięgniony W złoto zebrał/ wzorzyftym dziełem wyfzywáne Száty/ y drogiem ftroiem nogi przyodziáne [*pictus ... barbara tegmina crurum XI 777*]. *VergKoch* 334, 263].

przyodzian(y) w co (3): W koftowne yá [*córkę króla*] foby kazal przybrać złotohlawy/ A z wirzchu yeft przyodzianá w rozliczne przyprawy. *LubPs* M3; *BibRadz* I 2d *marg*; Abył [!] przyodzian w fzátę krwią fkropioną. A było zwano imię iego/ Słowo Boże. *RejAp* 160.

przyodziany w czym (1): Ano piękne pániénki koftownie vbráne/ W rozlicznych złotohlawiech z wirzchu przyodzyáne. Przechodzą fie fpiewaiąc miedzy kwiateczkami *RejWiz* 24.

Wyrażenie: »odzienim, szatą przyodziany« [szyk 3:2] (3:2): [*niewiasty zobaczyły odwalony kamień*] a wfédifcy do grobu wzrzaly mlodziénzta fiedzące⁸⁰ na prawicy przyodziáneégo białym odzienim [*iuvenem ... coopertum stola candida Vulg Mar 16/5*]/ ij złękly fie. *OpecŻyw* 165, 47v; Gdy wfzedł Alexander s Kxiążety fwemi w on páłac/ nalezli człowieká leżącego ná onym łozu złotym który był przyodziány fzátą vtkaná ze złotá [*aureo pallio textillorum ornato*] *HistAl* Lv; *HistRzym* 52; *LatHar* 318; [*VergKoch 78*].

Przen (3) : Więc przed Hetmáńfki namiót więźnie przywodzono/ Y korzyść z nieprzyjaćiół pobitych kładźiono. Tám kiedyś y ty ftánał w pośrzód wielkiéy kupy Rycérłkiéy/ przyodźiány Mořkiewłkiemi łupy/ Oćiec twóy ták cię witał *KochJez* A2v; Wftań á náwiąż ią [*lutnię*] znowu oto mařz y ftrony/ Ktoremi łam Apollo fwoy pálec ćwiczony Báwi: Kiedy beż łuku y ftrał vbłágány W pośrzodku nas táńcuie Słońcem przyodźiány. *WitosłLut* A2v.

Wyrażenie: »szatą przyodźiány« (1): Y iefliś przed tym miły P. Bogu był/ przeto żeś w iego łáfcie świętey żył y mieřzkał/ tą łzátą przyodźiány (bo ten Sákráment do drogiey á świetney łzáty/ przyrownał ś. Chryzofom *Hom:14.op.imp.*) iżci okráfy y ochędořtwá duchownego przybywa/ przyięmnieyřzym fię oczom Máieřtatu Bożego řtawafz. *LatHar* 204.

2. *Okryty z wierzchu, pokryty, zakryty; indutus Vulg* [w tym: czym (7)] (8) : Napierwey głowę mieway pięknie vmuřkaną/ A przyřtoynym zákryciem záfwrze przyodźiána. Kiedy domá/ ftátecznym czepcem ią okryway/ A w kuchni y ná dworze czapkę ná niey mieway. *ZbyłPrzyg* Bv.

Przen (2) : Błédné moié Troiánki/ przécť targaćie włofy/ Zbićiem pierři/ płáčzliwe podnořćie głofy? Czemu ták bárzo licá łzami przyodźiáné/ A kofy niegdy řliczné/ teraz pořzárpáné? *GórnTroas* 32; Przeto choć zorza rożána Promienne słońce przywodzi [!]/ Choć mgłą ćiemną przyodźiána Noc z ćiemnořćiami przychadza/ Narodowi wybránemu Niech wáptenie nie przeřkadza Smiele vfáć Pánu řwemu. *SzarzRyt* B2.

a. *O terenie: pokryty roślinnością* (1) : Convestiuntur herbis prata, Łąki bywáyą ziołami prziodźiane. *Mącz* 490d.

b. *O roślinach: pokryty liřćmi* (2) : Czeka cię řad zielonym liřćiem przyodźiány. W nim trawá dořćyć buyna/ gdzie w południé czyřćie Spáć: á od słońcá/ z drzewá vbronią cię liřćie. *PudłFr* 12; [Gdzie řliczny Eridanus przez gay przyodźiány Leie řowity z góry [*unde superne plurimus Eridani per silvam volvitur amnis* VI 659] *VergKoch* 174; *ZbyłWieř* 32].

W porównaniu (1): Twoiá kołá rozczofána/ Iáko brzozá przyodźiána: Twarz iáko kwiatki mieřřáné/ Leliowé/ y róřáné. *KochSob* 68.

c. *O zwierzętach: pokryty wełną* (2) : Induti funt arietes ouium [...] clamabunt etenim, hymnum dicent. Skopowie owieć łą przyodźiáni wełną [...]/ będą z radořćią řpiewać/ á chwałę panu bogu będą dawać. *WróbŻołt* 64/14; *LubPs* P3.

3. *Otoczony* (2) : [Po nich wiedźie po łákách wóz pálmą ozdoby Y konie vrodźiwe Awentyn podobny/ Syn cnego Herkuleřá/ niořac málowaną Tarcz řtém węřów/ y węřmi Hidřę przyodźiána [*cinctamque gerit serpentibus hydram* VII 658]/ Znáć oycowłki *VergKoch* 208.]

Wyrażenie: bibl. »niewiařta przyodźiána słońcem« (2): Koronká záfie tey Páńny/ przeřwiřko řwoie zdawná ma/ od korony/ drogimi kámieńmi ofádzoney/ ktorym tytułem/ y onę nam ná pámieć przywodzi niewiářtę/ w księgách obiáwienia Ianá ś. słońcem przyodźiána [*mulier amicta sole* *Vulg Apoc* 12/1]/ á ná głowie koruną przeřliczną z dwunařtu gwiazd ozdoby. *LatHar* 509; *WujNT Apoc* 12 arg.

4. *Przybrany, przystrojony, ozdobiony* [w tym: czym (6)] (8) : *MurzNT* 23 marg; Bieđá/ bieđá miářto ono wielkie kthoreř było przyodźiane hářłafem/ purpurą/ y řzárłatem/ złotem kámieniem drogim/ y perlámi: iż w iedney godzinie řpuřtořzone łą tákie bogáthwá [!] twoie. *RejAp* 151v, 22; *Doczekałeř*

iuż Oycze poćiechy niemáley/ Iżeś lyná ogládał ná wyfokiem tronie/ Przyodźiane máiączy swoie złotem fkronie Będźiefz <w> wieczney moy Krolu ftał rádości trwáley. *KmitaPsal* A3; Tám było widác ftoły z kámieniá ćiofáné/ Widác y ławy krętnym bluńczem przyodźiáné. *KochFrag* 28; *SapEpit* B4.

Przen (2) : Tu śiedzi/ złotem/ cześć koronowána: Tu lekkim piórem fławá przyodźiána: Tu chćiwóść niefczćśliwa Zbiéra/ á nie vżywa. *KochFrag* 14.

a) *W opisie gwiazdozbioru Łabędź (1)* : TEn ptak ieft łábćc biały/ nie práwie wielkimi Nie názbyt téż gwiazdámi przyodźian ćiemniami. Práwé fkrzydło przy práwéy ręce Cepheowéy/ A lewé źás [!] przy nodze niešie Pegázowéy *KochPhaen* 11.

b) [O *cnotach*: Już zatem przystąpimy ku drugiej sprawie, żebyśmy niektóre nauki/ zwłaszcza młodszym/ przełożyli. 1. O uczniów Krystusowych, skąd powód ich, a co jest być uczniem? 2. Czego się mają uczyć? 3. Które rzeczy mają odrzucić złe, a którymi być przyodziani? *AktaSynod* IV 37.]

Synonimy: **1.** *obleczony, ogarniony, okryty, ubrany, uszacony*; **2.** *okryty, pokryty, przykryty*; **3.** *okrążony, otoczony*; **4.** *okraszony, ozdobiony, przybrany, przyochędożony, przyprawiony, przystrojony, upiększony*.

Cf **PRZYODZIAC**

AĆ